ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/๒๖๔๗

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
๒๒๒ ถนนนนทบุรี ๑ ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง แจ้งแนวทางปฏิบัติเพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกาในเรือนจำ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน สถานกักกันและสถานกักขัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. โทรสารในราชการกระทรวงมหาดไทยฯ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แนวทางปฏิบัติเพื่อการเฝ้าระวังฯ โรคติดเชื้อไวรัสซิกาในเรือนจำ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. องค์ความรู้ เรื่องโรคไข้ซิกาฯ จำนวน ๑ ฉบับ
๔. คำถามที่พบบ่อย โรคติดเชื้อไวรัสซิกา จำนวน ๑ ฉบับ

อ้างถึง ๑. โทรสารในราชการกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๔ (ส)/ว ๕๑๘ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙
๒. หนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/๑๖๘๘๗ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) แจ้ง เรื่องศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคสหภาพยุโรป (European Center for Disease Prevention and Control) เผยแพร่ข้อมูล ณ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ในเว็บไซต์ ระบุว่าสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสซิกาของประเทศไทยอยู่ในระดับสีแดง คือ มีการแพร่กระจายของโรคอย่างกว้างขวางในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทยได้มีข้อสั่งการให้ทุกจังหวัดสนับสนุนกระทรวงสาธารณสุข ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคดังกล่าว จากข้อเท็จจริงที่มีการตรวจพบผู้รับการตรวจพิสูจน์ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสซิกาในเรือนจำ เพียง ๑ แห่ง ซึ่งที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์มีการแจ้งเวียนเอกสารเผยแพร่แนวทางการเฝ้าระวังป้องกันโรคที่มียุงเป็นพาหะและโรคที่พบได้บ่อยในฤดูฝน (อ้างถึง ๒) ให้เรือนจำทุกแห่งถือปฏิบัติแล้ว ในการนี้ เพื่อเฝ้าระวังป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสซิการะบาดในเรือนจำอันเป็นภัยสุขภาพอย่างยิ่ง โดยเฉพาะต่อหญิงตั้งครรภ์ จึงขอให้เรือนจำฯ ทุกแห่ง ศึกษาหนังสือสั่งการและเอกสาร ประกอบด้วย แนวทางปฏิบัติเพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกาในเรือนจำ องค์ความรู้เรื่องโรคไข้ซิกาฯ และคำถามที่พบบ่อย โรคติดเชื้อไวรัสซิกา ตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย (๑ – ๓) ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าวทุกฉบับสามารถดาวน์โหลดซ้ำได้ที่เว็บไซต์กองบริการทางการแพทย์ (http://www.correct.go.th/meds/index)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิมิต ทัพวนานต์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

กองบริการทางการแพทย์
โทร./โทรสาร. ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๓

แนวทางปฏิบัติ
เพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกาในเรือนจำ

โดย กลุ่มงานเวชกรรมป้องกัน กองบริการทางการแพทย์

๑. ตัดวงจรยุงลาย โดยการกำจัดลูกน้ำยุงลาย ตามมาตรการ ๓ เก็บ ป้องกัน ๓ โรคของ กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

๑) เก็บบ้าน ให้ปลอดโปร่ง ไม่ให้ยุงลายเกาะพัก

๒) เก็บขยะ เศษภาชนะ ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลาย

๓) เก็บน้ำ ปิดให้มิดชิดหรือเปลี่ยนถ่ายน้ำทุกสัปดาห์ ไม่ให้ยุงลายวางไข่

หรือถือปฏิบัติตามมาตรการกำจัดยุงลายให้สิ้นซาก (สิ่งที่ส่งมาด้วย ในหนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/๑๖๘๘๗ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙)

๒. ทำลายยุงลายตัวแก่ ด้วยการพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดโดยเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ไม่มีอุปกรณ์เครื่องพ่นหมอกควันกำจัดยุงหรือมีแต่ขณะนี้ไม่สามารถใช้การได้ ให้ประสานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและ/หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนบริการพ่นหมอกควันกำจัดยุงดังกล่าว โดยเฉพาะกรณีเมื่อตรวจพบผู้ป่วยรายแรก ทั้งนี้เพื่อตัดวงจรการแพร่กระจายเชื้อโดยทันที

๓. ป้องกันการถูกยุงลายกัดในทุกวิถีทาง เช่น การดูแลรักษามุ้งลวดเรือนนอนหรืออาคารอื่นๆ ซึ่งเป็นที่พักอาศัย ให้อยู่ในสภาพดี ไม่มีการชำรุดฉีกขาดเป็นรูโหว่,รักษาความสะอาดและจัดระเบียบบริเวณภายในและภายนอกอาคารไม่ให้รกรุงรัง มีมุมอับหรือมุมมืดที่แสงแดดส่องไม่ถึง, พับเก็บและจัดวางเครื่องนอนให้เป็นระเบียบ ลดโอกาสในการเป็นแหล่งเกาะพักของยุงลาย เป็นต้น

๔. หากพบผู้ป่วยมีอาการไข้ อ่อนเพลีย ปวดศีรษะปวดตามข้อ และมีอาการบ่งชี้เฉพาะของโรคซิกา คือ มีผื่นแดงขึ้นตามตัว และเยื่อบุตาอักเสบ (ตาแดง) ให้รีบดำเนินการเพื่อนำตัวออกไปรักษายังโรงพยาบาลภายนอก หากแพทย์ไม่รับตัวไว้รักษาที่โรงพยาบาลและกลับเข้าสู่เรือนจำให้แยกผู้ป่วยไว้พักฟื้นที่สถานพยาบาลหรือห้องแยกเฉพาะจนกว่าจะรักษาหาย

๕. เฝ้าระวังการติดเชื้อไวรัสซิกาในคนกลุ่มเสี่ยงพิเศษ คือ หญิงตั้งครรภ์ หากพบมีอาการ/อาการแสดงที่เข้าได้กับโรคดังกล่าว ให้นำเข้าสู่กระบวนการตรวจและการรักษาโดยเร็ว

๖. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคและรณรงค์ด้านการป้องกันควบคุมโรคอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการร่วมไปกับโรคอื่นๆ ที่มียุงลายเป็นพาหะ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้ปวดข้อยุงลาย (ชิคุนกุนยา) โรคไข้เหลือง ฯลฯ และเน้นส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขังในการเฝ้าระวังสุขภาพตนเองและการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

องค์ความรู้เรื่อง โรคไข้ซิกา (Zika virus disease)

กรมควบคุมโรค
๒๑ มกราคม ๒๕๕๙

โรคไข้ซิกา (Zika virus disease)

๑. ลักษณะของโรค

โรคไข้ซิกา เกิดขึ้นโดยมียุงลายเป็นพาหะนำโรค พบครั้งแรกที่ประเทศอูกานด้า เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๐ ในลิง โดยในขณะนั้นมีการศึกษาวงจรการเกิดโรคไข้เหลือง จึงมีการค้นพบเชื้อไวรัสซิกาขึ้นมา โรค ไข้ซิกา พบมีการติดต่อในคนตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ในประเทศอูกานด้า สาธารณรัฐทานซาเนีย และมี รายงานพบการระบาดของโรคไข้ซิกา ในพื้นที่ของทวีปแอฟริกา เอเชีย หมู่เกาะแปซิฟิกและอเมริกา ทั่วโลกมีแนวโน้มการระบาดของโรคจะแพร่กระจายไปยังประเทศใหม่ ๆ เนื่องจากการเดินทางที่สะดวกและรวดเร็ว นอกจากนั้นยุงลายซึ่งเป็นพาหะนำโรคยังมีกระจายอยู่ในหลายทวีปทั่วโลก

ประเภทของเชื้อ : Flavivirus

พาหะนำโรค : ยุงลาย (ปกติออกหากินในช่วงเวลาเช้า บ่ายแก่ๆ และช่วงเย็น)

๒. อาการของโรค

ระยะฟักตัวของโรคไข้ซิกา ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๑๒ วัน อาการของโรคไข้ซิกา คล้ายกับ โรคที่เกิดจากอาร์โบไวรัส (Arbovirus) ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสที่มีแมลงเป็นพาหะนำโรค เช่น โรคไข้สมองอักเสบ โรคไข้เหลือง และโรคไข้เลือดออก เป็นต้น โดยมีอาการไข้ มี ผื่นแดง เยื่อบุตาอักเสบ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อ อ่อนเพลีย ปวดศีรษะ อาการเหล่านี้ปกติแล้วจะเป็นเพียงเล็กน้อย และอาการจะเป็นอยู่ประมาณ 2 - 7 วัน

ในช่วงที่เกิดการระบาดเป็นวงกว้าง ในหมู่เกาะเฟรนช์โปลินีเซีย และประเทศบราซิล ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ เจ้าหน้าที่ได้รายงานภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากการติดโรค ไข้ซิกาต่อระบบประสาทในระบบภูมิคุ้มกัน และปัจจุบันในประเทศบราซิล เจ้าหน้าที่ได้พบว่ามีการติดเชื้อโรค ไข้ซิกาเพิ่มขึ้นในประชาชนทั่วไป และในขณะเดียวกันพบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิล มีการเพิ่มขึ้นของภาวะศีรษะเล็กแต่กำเนิด (Microcephaly) ในเด็กแรกเกิด อย่างไรก็ตามยังต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาวะศีรษะเล็กแต่กำเนิด (Microcephaly) กับการติดโรคไข้ซิกา และต้องมีการค้นคว้าหาสาเหตุอื่นๆ ที่อาจมีผลให้เกิดภาวะดังกล่าวร่วมด้วย

3.วิธี...

๓. วิธีการแพร่โรค

เชื้อไวรัสซิกาสามารถแพร่เชื้อโดยยุงลายที่มีเชื้อ และไปกัดคน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในตระกูล Aedes aegypti ซึ่งมีอยู่ในภูมิภาคที่มีอากาศร้อนชื้น โดยยุงที่เป็นพาหะนำโรค ไข้ซิกา เป็นชนิดเดียวกันกับยุงที่เป็นพาหะของโรคไข้เลือดออก โรคไข้ปวดข้อยุงลาย (Chikungunya) และไข้เหลือง

๔. การวินิจฉัย

การตรวจวินิจฉัยไวรัสซิกาทางห้องปฏิบัติการ ทำได้โดยการตรวจสารพันธุกรรมด้วยวิธี Real-time PCR (polymerase chain reaction) และการแยกเชื้อไวรัสจากตัวอย่างเลือดของผู้ป่วย สำหรับการตรวจ แอนติบอดีที่จำเพาะต่อไวรัสซิกาค่อนข้างยาก เนื่องจากไวรัสซิกามีลักษณะที่คล้ายกับไวรัสที่ก่อโรคอื่น เช่น โรคไข้เลือดออก เวสไนล์ และไข้เหลือง โดยสามารถส่งตัวอย่างเพื่อตรวจสารพันธุกรรมได้ที่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และเครือข่ายทางห้องปฏิบัติการ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และสถาบันบำราศนราดูร

๕. การรักษาโรค

ผู้ป่วยโรคไข้ซิกา ส่วนใหญ่มีอาการไม่รุนแรง จึงสามารถรักษาตัวได้โดยการพักผ่อนให้เพียงพอ ดื่มน้ำมากๆ รักษาตามอาการ เช่น ใช้ยาลดไข้ หรือยาบรรเทาอาการปวด แนะนำให้รับประทานยาพาราเซตามอล ห้ามรับประทานยาแอสไพริน หรือยากลุ่มลดอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs) เพราะมียาบางชนิดที่เป็นอันตราย สำหรับการเป็นโรคนี้ อาจทำให้เลือดออกในอวัยวะภายในได้ง่ายขึ้น หากอาการไม่ดีขึ้น ผู้ป่วยควรปรึกษาและทำตามคำแนะนำของแพทย์

๗. การป้องกัน

<u>สำหรับประชาชน</u>

- ยุงและการขยายพันธุ์ของยุงเป็นสาเหตุและเป็นปัจจัยเสี่ยงของการติดต่อของโรคไข้ซิกา การป้องกัน และการควบคุมโรค ขึ้นอยู่กับการลดจำนวนของยุงตามแหล่งต่างๆ การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ รวมถึงการป้องกันตนเองไม่ให้โดนยุงกัด ซึ่งสิ่งนี้สามารถทำได้โดย

- ใช้ยากำจัดแมลง หรือ ยาทาป้องกันยุง
- การสวมใส่เสื้อผ้าเนื้อหนาสีอ่อนๆ ที่สามารถคลุมผิวหนังและร่างกายได้
- อาศัย และนอนในห้องปรับอากาศ ใช้ฉากกั้น การปิดประตู ปิดหน้าต่าง การใช้มุ้ง
- การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย โดย การทำความสะอาด การเทน้ำทิ้ง หรือครอบฝาภาชนะที่สามารถบรรจุน้ำ เช่น กระถางต้นไม้ เพื่อไม่ให้มีน้ำขังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

- ถ้ามีอาการไข้ ออกผื่น ตาแดง หรือปวดข้อ อาจมีโอกาสที่จะเป็นโรคนี้ได้ โดยเฉพาะหญิงตั้งครรภ์ ให้ปรึกษาแพทย์

สำหรับ...

<u>สำหรับผู้เดินทางที่จะเดินทางไปประเทศที่มีการระบาดของโรคไข้ซิกา</u>

คำแนะนำสำหรับผู้เดินทางไปประเทศที่มีการระบาดของโรคไข้ซิกา ขอให้ผู้เดินทางระมัดระวังป้องกันไม่ให้ยุงกัด โดยสวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาวให้มิดชิด และใช้ยาทาป้องกันยุงกัด หากเป็นหญิงตั้งครรภ์ควรหลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังประเทศที่มีรายงานการระบาด แต่หากจำเป็นต้องเดินทาง ไปประเทศดังกล่าวควรปรึกษาแพทย์และระมัดระวังมิให้ถูกยุงกัด

<u>สำหรับบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข</u>

หน่วยงานสาธารณสุขมีการเตรียมระบบการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันควบคุมโรคไข้ซิกา โดยมีระบบการเฝ้าระวัง ๔ ด้าน ได้แก่ การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา การเฝ้าระวังทางกีฏวิทยา การเฝ้าระวังทารกแรกเกิดที่มีความพิการแต่กำเนิด และการเฝ้าระวังกลุ่มอาการทางระบบประสาท และได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมทางห้องปฏิบัติการเพื่อการตรวจวินิจฉัยโรค การเตรียมความพร้อมดารการดูแลรักษา และการดำเนินการควบคุมแมลงพาหะนำโรค

หากมีข้อสงสัย สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ ๑๔๒๒ หรือเว็บไซต์ สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ http://beid.ddc.moph.go.th

****

ข้อมูลส่วนหนึ่งอ้างอิงจาก

1. European Centre for Disease Prevention and Control . Factsheet for health professionals. [Internet]. [cited 2016 Jan 21]. Available from: http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/zika_virus_infection/factsheet-health-professionals/Pages/factsheet_health_professionals.aspx
2. European Centre for Disease Prevention and Control . Zika virus. [Internet]. [cited 2016 Jan 21]. Available from: http://www.cdc.gov/zika/index.html
3. Wold Health Organization . Zika virus. [Internet]. [cited 2016 Jan 21]. Available from: http://who.int/mediacentre/factsheets/zika/en/
4. Wold Health Organization . Zika virus infection. [Internet]. [cited 2016 Jan 21]. Available from: http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_topics&view =article&id =427&Itemid =41484&lang=en

คำถามที่พบบ่อย
โรคติดเชื้อไวรัสซิกา (Zika virus infection)

สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค
๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๑. โรคติดเชื้อไวรัสซิกา คืออะไร

การติดเชื้อไวรัสซิกา เกิดจากการถูกยุงที่ติดเชื้อกัด มักจะมีอาการไข้ต่ำ ออกผื่น ตาแดง และปวดกล้ามเนื้อ ไวรัสชนิดนี้ค้นพบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่ป่าซิกาในยูกันดา ตั้งแต่นั้นมายังพบเป็นส่วนใหญ่ในทวีปแอฟริกา และพบการระบาดเป็นระยะ ๆ ในเอเชีย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการระบาดที่สำคัญ คือ การระบาดบนเกาะ Yap (ไมโครนีเซีย) มีประชากรที่มีการติดเชื้อเกือบ ๗๕ %

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ชิลีแจ้งองค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกายืนยันกรณีการติดต่อของไวรัสซิกาในชนพื้นเมืองบนเกาะอีสเตอร์ที่ไวรัสยังคงถูกตรวจพบจนถึง มิถุนายน ๒๕๕๗

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของบราซิลได้รับการยืนยันการติดต่อของไวรัสซิกาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ และตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ ประเทศ และอาณาเขตต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาได้มีรายงานการพบไวรัส ติดตามสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันได้ที่ : www.paho.org/zikavirus

๒. โรคติดเชื้อไวรัสซิกามีอาการอย่างไร

อาการที่พบบ่อยที่สุดของการติดเชื้อไวรัสซิกา จะมีไข้ต่ำ ๆ และผื่นผิวหนัง (exanthema) มักจะมีอาการเยื่อบุตาอักเสบ ปวดกล้ามเนื้อ หรือปวดข้อ และรู้สึกปวดเมื่อยตามตัวร่วมด้วยได้ โดยทั่วไปจะมีอาการใน ๒ - ๗ วัน หลังจากถูกยุงที่ติดเชื้อกัด

๓. โรคติดเชื้อไวรัสซิกา ติดต่ออย่างไร สามารถติดต่อผ่านทางเลือด หรือทางเพศสัมพันธ์ได้หรือไม่

โดยทั่วไปไวรัสซิกา ต้องการพาหะนำโรคที่จะติดเชื้อมาสู่คน ได้แก่ ยุงลาย (เป็นพาหะนำโรคเดียวกับไข้เลือดออก และไข้ปวดข้อยุงลาย) ดังนั้นทางติดต่อหลัก คือ ถูกยุงลายที่ติดเชื้อไวรัสซิกากัด อย่างไรก็ตามไวรัสชนิดนี้สามารถแยกเชื้อได้ในน้ำอสุจิ และมีรายงานผู้ป่วย ๑ ราย ที่อาจเป็นไปได้ว่าติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งยังต้องติดตามข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ไวรัสซิกาสามารถติดต่อผ่านเลือดได้ แต่พบได้น้อยทั้งนี้จึงควรปฏิบัติตามคำแนะนำทั่วไปสำหรับการบริจาคเลือดอย่างปลอดภัย (เช่น ผู้บริจาคเลือดต้องมีสุขภาพแข็งแรง)

๔. โรคติดเชื้อไวรัสซิกาสามารถถ่ายทอดจากแม่ไปสู่ลูกได้หรือไม่

มีข้อมูลเพียงเล็กน้อย สำหรับการถ่ายทอดจากแม่ไปสู่ลูก ช่วงระหว่างตั้งครรภ์ หรือคลอดบุตร อย่างไรก็ตามมีการรายงานการติดต่อจากมารดาสู่ทารกในเชื้อไวรัสอื่นที่มียุงลายเป็นพาหะนำโรค ได้แก่ โรคไข้เลือดออก และโรคไข้ปวดข้อยุงลาย ขณะนี้จึงกำลังมีการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่เชื้อนี้จะถ่ายทอดจากแม่สู่ลูก และผลกระทบที่มีต่อทารก

๕. การรักษาโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

เป็นการรักษาตามอาการ โดยการใช้ยาบรรเทาอาการปวด ลดไข้ และอาการอื่น ๆ ร่วมกับการพักผ่อนและดื่มน้ำมาก ๆ ขณะนี้ยังไม่มีวัคซีน หรือยาที่รักษาเฉพาะ

๖. โรคติดเชื้อไวรัสซิกาสามารถทำให้เสียชีวิตได้หรือไม่

ในอเมริกา การติดเชื้อไวรัสซิกาเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งยังไม่มีหลักฐาน และข้อมูลที่บ่งชี้ว่าการติดเชื้อไวรัสนี้ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม มีรายงานประปรายที่พบผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวอยู่เดิมมีอาการรุนแรง และเกิดภาวะแทรกซ้อนซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการเสียชีวิต

๗. กลุ่มเสี่ยงที่จะติดโรคติดเชื้อไวรัสซิกา คือกลุ่มใด

บุคคลทุกคนที่ไม่เคยมีการสัมผัสกับไวรัสนี้มาก่อน และอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มียุงลายที่สามารถเป็นพาหะนำโรคร่วมกับมีการนำเชื้อนี้เข้าไปสู่ชุมชน โดยอาจเป็นผู้ป่วยที่มาจากแหล่งอื่นหรือมีการระบาดในชุมชน สามารถมีโอกาสติดเชื้อได้ และเนื่องจากยุง Aedes เป็นยุงลายที่พบได้ในภูมิภาคที่มีรายงานโรคในขณะนี้ (ยกเว้นชิลีและแคนาดา) จึงมีแนวโน้มว่าอาจจะเกิดการระบาดของโรคจะเกิดขึ้นได้ในประเทศอื่น ๆ ที่ยังไม่พบการรายงาน

๘. การวินิจฉัยโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

การวินิจฉัยโรคติดเชื้อไวรัสซิกา จะพิจารณาจากอาการทางคลินิก และปัจจัยเสี่ยงทางระบาดวิทยา (เช่น การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกาของผู้ป่วยในพื้นที่ที่มีการระบาด หรือเดินทางไปในประเทศที่มีการระบาดของโรค) สำหรับการตรวจทางห้องปฏิบัติการสามารถตรวจได้โดยใช้ตัวอย่างเลือดของผู้ป่วย โดยการตรวจสารพันธุกรรมเพื่อยืนยันการวินิจฉัย ด้วยวิธี polymerase chain reaction (PCR) นั้นมีโอกาสตรวจพบการติดเชื้อสูง ถ้าเจาะเลือดตรวจภายใน ๓ - ๕ วันแรกที่เริ่มมีอาการป่วย ส่วนการตรวจดูระดับภูมิคุ้มกันจะมีโอกาสตรวจพบสูงถ้าเจาะเลือดตรวจหลังจากป่วยหลัง ๕ วันแล้ว

๙. ความแตกต่างระหว่างโรคติดเชื้อไวรัสซิกา โรคไข้เลือดออก และโรคไข้ปวดข้อยุงลาย

โรคเหล่านี้มีอาการคล้ายกัน แต่มีอาการบางอย่างที่อาจจะช่วยบ่งชี้ว่าน่าจะเป็นโรคใดโรคหนึ่ง:

โรคไข้เลือดออก มักจะมีอาการมีไข้สูง และปวดกล้ามเนื้อรุนแรง อาจมีอาการรุนแรงแทรกซ้อนเมื่อไข้เริ่มลดซึ่งอาจมีสัญญาณเตือน เช่น เลือดออก

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย มีอาการมีไข้สูง และอาการปวดข้อรุนแรงที่มือ, เท้า, หัวเข่า และหลัง จนอาจไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามปกติได้

โรคติดเชื้อไวรัสซิกา ยังไม่มีลักษณะที่ชัดเจน แต่ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีผื่นที่ผิวหนัง และบางส่วนมีเยื่อบุตาอักเสบ

๑๐. มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาการกิแลงบาร์เร (Guillain-Barré syndrome) และโรคติดเชื้อไวรัสซิกาหรือไม่

มีการรายงานพบมีการเพิ่มขึ้นของกลุ่มอาการกิแลงบาร์เร (Guillain-Barre syndrome) หรือGBS ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา (เช่นในประเทศหมู่เกาะเฟรนช์โปลินีเซีย และบราซิล) อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยตรงระหว่างโรคติดเชื้อไวรัสซิกา และ GBS ยังไม่ชัดเจน พบว่าการติดเชื้อด้วยโรคไข้เลือดออกมาก่อน หรือปัจจัยทางพันธุกรรมอาจมีส่วนเสริมให้เกิด GBS เพิ่มขึ้น ขณะนี้มีหลายการศึกษาวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่เพื่อศึกษาความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างโรคติดเชื้อไวรัสซิกา และ GBS

GBS เกิดขึ้นเมื่อระบบภูมิคุ้มกันโจมตีตัวเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเซลล์ของระบบประสาท กลุ่มอาการนี้สามารถเริ่มต้นจากการติดเชื้อไวรัส หรือแบคทีเรียต่าง ๆ อาการสำคัญประกอบด้วยกล้ามเนื้ออ่อนแรง และชา (paresthesia) ที่แขน และขา และภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงอาจเกิดขึ้นหากกล้ามเนื้อทางเดินหายใจได้รับผลกระทบ ผู้ป่วยที่อาการรุนแรงส่วนใหญ่ต้องได้รับการดูแลในหน่วยดูแลผู้ป่วยหนัก (ICU)

วงจรการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

๑๑. ประเทศที่มีรายงานพบผู้ติดเชื้อไวรัสซิกา ในอเมริกา

วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ประเทศชิลีได้แจ้งองค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกา ว่าพบผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไวรัสซิกาบนเกาะฮีสเตอร์ และได้พบการติดเชื้อมาเรื่อย ๆ จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิลพบผู้ติดเชื้อไวรัสซิกา และตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เริ่มมีการกระจายของเชื้อไวรัสซิกาเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกา

๑๒. อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อในพื้นที่

มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ๒ ประเด็น ที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้ออย่างรวดเร็ว คือ ๑. ไวรัสซิกา เป็นไวรัสที่เพิ่งค้นพบในอเมริกา จึงทำให้ประชาชนยังขาดภูมิคุ้มกันในการต้านทานเชื้อ ๒. ยุงลายมีการแพร่กระจายจำนวนมากในพื้นที่ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศ เป็นพื้นที่เขตร้อน มีอุณหภูมิ และความชื้น

๑๓. การแนะนำการเดินทางไปประเทศที่มีการพบโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

องค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกา ยังไม่ออกข้อห้าม หรือข้อจำกัดใด ๆ ในการเดินทาง หรือการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศ นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่จะเดินทางเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว แต่ควรมีการระมัดระวังตนเองป้องกันไม่ให้ถูกยุงกัด

๑๔. จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสซิกา ในตอนกลางของอเมริกา มีจำนวนเท่าใด

เมื่อแต่ละประเทศเริ่มมีการตรวจพบการติดเชื้อไวรัส เป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากที่จะสามารถนับจำนวนผู้ที่ติดเชื้อไวรัสซิกาทั้งหมดได้ เนื่องจากอาการของโรคไข้ซิกาส่วนใหญ่อาการไม่รุนแรง (ยกเว้นในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีความกังวลว่าอาจเกี่ยวข้องกับภาวะ microcephaly ในทารกในครรภ์) ผู้ป่วยอาจไม่ได้ไปพบแพทย์ สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการคือการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังโรค และมาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาด

การป้องกันโรค

๑๕. มาตรการอะไรที่จะต้องมีการดำเนินการเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสซิกา

การป้องกันโดยการกำจัดยุง และการป้องกันไม่ให้ยุงกัดซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงกลางวัน ทั้งนี้การกำจัดและการควบคุมการเพาะพันธุ์ของยุงลายจะช่วยลดโอกาสในการแพร่เชื้อของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา, โรคไข้ปวดข้อยุงลาย และโรคไข้เลือดออก

คำแนะนำในการกำจัดและควบคุมยุง ดังนี้

- หลีกเลี่ยงการปล่อยให้น้ำขังในภาชนะบรรจุน้ำกลางแจ้ง (กระถางดอกไม้ ขวด และภาชนะที่เก็บน้ำ) เพื่อป้องกันไม่ให้ยุงใช้ในการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ได้
- ควรมีฝาปิดภาชนะที่ใส่น้ำขนาดใหญ่ภายในหมู่บ้าน หรือในครอบครัว เพื่อป้องกันไม่ให้ยุงใช้ในการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ได้
- หลีกเลี่ยงการสะสมของขยะ โดยควรเก็บขยะใส่ไว้ในถุงพลาสติกที่ปิด และเก็บไว้ในภาชนะที่ปิดสนิท
- ไม่ปิดกั้นท่อระบายน้ำที่อาจจะทำให้เกิดน้ำขัง
- ติดมุ้งลวดที่หน้าต่างและประตู เพื่อป้องกันยุงกัด

คำแนะนำในการป้องกันการถูกยุงกัด ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค รวมทั้งนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงตั้งครรภ์ ควรมีการปฏิบัติตัว ดังนี้

- สวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และหมวก
- การใช้สารเคมีไล่ยุงควรใช้ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (และตามฉลากที่ระบุไว้ข้างขวด)
- นอนในมุ้ง

บุคคลที่มีอาการของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา ไข้เลือดออก หรือโรคไข้ปวดข้อยุงลาย ควรพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

๑๖. การตอบโต้สถานการณ์การระบาดของ องค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกา ในทวีปอเมริกา มีอะไรบ้าง

องค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกา ได้ร่วมมือกับหลายประเทศในทวีปอเมริกา พัฒนาขีดความสามารถในการเฝ้าระวัง ตรวจจับ และยืนยันการติดเชื้อไวรัสซิกา การรักษาผู้ป่วย รวมทั้งดำเนินมาตรการในการกำจัดยุงที่มีประสิทธิภาพ และลดโอกาสที่จะเกิดการระบาดของโรค โดยการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกาที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้:

- พัฒนาศักยภาพของห้องปฏิบัติการในการตรวจจับไวรัสได้ทันท่วงที (ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง)
- ให้คำปรึกษาในการสื่อสารความเสี่ยงเมื่อเริ่มพบการติดเชื้อไวรัสนี้ในประเทศ
- ควบคุมสัตว์ หรือแมลงที่เป็นพาหะของโรค โดยการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในการกำจัดยุง
- จัดเตรียมคำแนะนำสำหรับการดูแลทางคลินิก และการติดตามผู้ป่วยโรคไข้ซิกา ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานด้านสุขภาพอื่น ๆ
- เฝ้าระวังการขยายตัวทางภูมิศาสตร์ของไวรัส เฝ้าระวังการเกิดภาวะแทรกซ้อน หรืออาการที่รุนแรง โดยผ่านทางกลไกกฎอนามัยระหว่างประเทศ
- สนับสนุนกระทรวงสาธารณสุขให้มีกลไก และแนวทางการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของไวรัส ผลกระทบต่อสุขภาพ และผลแทรกซ้อนที่อาจเกิดตามมาจากการติดเชื้อ

แหล่งที่มา : http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_content&view=article&id=๙๑๘๓&Itemid=๔๑๔๖๓&lang=en